

ANTONIUS CORRUS.

Veracruz maritima civitas est in Nova Hispania, undevigesimo latitudinis gradu sita ad Septemtriones: exigua quidem, si capita incolarum consideres, qui ad octo millia circiter anno hujus saeculi sexagesimo secundo numerabantur; magna tamen ingentis commercii nomine: unus enim est portus ab Hispania vetere ad illud olim Moctezumae imperium adventantibus. Arenosa, et sterilis ora est; delitiis tamen affluit e propinquo importatis. Ad milliarium ferme prominet arx in medio mari, cui nomen *Sanctus Joannes de Vlva*; nec in America universa validiorem inveneris. Ab solo nimium humido, et perpetuo Solis ardore coelum est insalubre; ut illac peregre adeuntium appelletur sepulchrum. Atqui adolescenti indigenae robusta valetudine, atque ut alibi, passim videntur mortales insenescere. Id laudis indubitatae, quod dotes ibi gentium primariae sint honestas, bona fides, urbanitas; atque insuper liberalia nascantur ingenia. Hoc utique nomine gratulandum censeo Veraecruce, quod postremis hisce temporibus Mexicanae Sociorum Provinciae dederit Clavigerum, Alegrium, Perezium, et Corrum; quorum binos illos, recens vita functos Bononiae, inter Sapientum lacrimas tumulavimus; tertius viridi
acta-

aetate, sed merito plenus virtutum, quas tempore suo describemus, ante annos fere sexdecim ad Superos evolavit; quartus is idem est, cujus modo texere aggredior elogium: quod opus incipio Idibus Novembris; quo nimirum die ante annum primum, et vicesimum ad beatam ille immortalium sedem transivit. Habuit Antonius Parentes Ildephonsum Gomezium Corrum, et Annam Gomeziam Davilam, qui Cordubam in Nova Hispania incolebant juxta famosum Orizabae montem, satis notum oppidum, tabacci, ac sacchari commercio; sed cum casu ad tempus aliquod in Veracrucesem portum descendissent, ibi puerum, cui datum in lustrali fonte Antonii nomen, Anna enixa est, quarto Idus Januarias, cum saeculi praesentis annus numeraretur quartus, et vicesimus. Ildephonsus gente pervetusta Burgis ad Vardulos erat oriundus; paremque trahebat Anna nobilitatem ab sanguine claris, inter primos, qui Cordubam fundavere Coloniam: quorum genus illustrius, quam acceperant, fecere posteris, nullis in patria non insigniti honoribus, et cum lectissimis extra patriam familiis matrimonio copulati. Ambo fuere christianis moribus, fortunae muneribus copiosi, atque omni tempore de Republica benemeriti, cum magnam quotannis bonorum suorum partem egenorum auxilio, virginibus aut Deo consecrandis, aut nuptui tradendis, aliisque communis boni operibus destinarent. Ita meruere a Deo matrimonii fructum, a quo, virtutibus egregio, magis, ac magis illu-

C 3

lustraretur familiae nomen. Antonius ergo ad Paroeciales Veraecrucis aedes baptisate delibutus, Cordubam transvehitur, Parentum domicilium, more nobilium, ut par erat, inter cognatos instituendus. Jam a prima aetate facillimae fuit indolis ad pietatis disciplinam, quam a probis edocebatur Parentibus. Inde, infans etiam audiebat, sequebaturque fidelis caelestes impulsus: atque ea demum modestia, sensuum custodia, morumque innocentia pueritiam exegit, ut suspicientes illum aetate suppare, sanctum appellare consueverint: quod etiam invaluit nomen apud germanos fratres, ac domesticos omnes; qui sane, quoniam testes perpetui sunt humanae fragilitatis; de sibi aequalium, atque intime notorum virtute dicturi, severissimi solent esse censores. Foeminae Cordubenses beatam appellabant Annam, quae Antonium peperat; et quotiescunque suos filios corrigere opus erat, illum iis objiciebant, tanquam optimum pietatis exemplar. Nunquam visus est illis recreari, quibus puerilis aetas vacare solet jocis insontibus: quo enim tempore ad jocos ejusmodi fratres diverterent cum aequali conditione pueris; ille in Sacrario domestico mira voluptate immorabatur, sive Sanctorum imagines in ara sua parvula locaret, sive pium legeret elata voce librum, audiente semper avia, praeclarae pietatis foemina, quibusdamque aliis domesticis, tum a puero invitatis, tum ultro venientibus. Multo mane ad Franciscanorum templum genibus innixus, demissis oculis, ac totius corporis concinna modestia

destia sacris intererat. Omnino sibi maturaverat Divina charitas dispositi cordis possessionem, atque in tantulis etiam annis inspiraverat sanctum illud corporis odium, quae sincerae virtutis solet esse significatio. Ardebat jam tunc desiderio afflicti se se, ac patientis Jesu signa in suo corpore portandi: eaque propter a domestico quodam mancipio impetravit, ut vellet, remotis arbitris, corpusculum ejus flagellare. Saepius repetita ejusmodi maceratio, quadam forte nata suspicione, in notitiam venit Parentum; qui, punito ad meritum mancipio, insontem puerum immo dice patiendi avidum cohibuere.

Ad annum jam pervenerat aetatis decimum, cum Angelopolim missus est, ut in formanda scripturae manu, primisque Arithmeticis elementis institueretur sub Praeceptoribus ex sacra quadam familia Fratribus, quos ibidem Bethleemitas nuncupant. Atque is erat Cordubae bonus odor Antonii, ut haec testetur quidam tunc temporis ibi degens: *Equidem cum vidissem puer e paterna domo egredientem, sine dubio credidi, propterea illum a Deo vocatum ad urbis conspicuae theatrum, ut qui nomine Antonius erat, foret aliquando prodigiis.* Ad puerorum illud contubernium Angelopolim translatus, is fuit in adimplendis, quae sui muneris erant, ut castigatorem vel levem nec habuerit unquam, nec meruerit. Hanc laudem, quam ex ore habemus fide clarissimi Sacerdotis, ibi Antonio contubernalis, egregiam sane dicet, qui intellexerit, immensam esse in ea schola punctionum segetem;

ubi et plura pueris imponuntur, et noxae quaelibet severe animadvertuntur: nimirum, ajunt, ad irrequietae aetatis retundendos impetus. Transit inde ad Divi Hieronymi Seminarium, grammaticae, ac rhetoricae daturus operam; ubi et honestissimi pueri nomen, et alumnorum omnium venerationem, et Praeceptorum benevolentiam conciliare sibi non distulit. Illico Sacerdotem a confessionibus eum sibi delegit, Socios inter ad Sancti Spiritus Collegium immorantes, quem vitae perfectioris hominem opinatus est; id enimvero ponderans ab exteriori modestia. Ita conscientiae Rectores, unum post alium, functus est Franciscum Luzenam, Joannem Majoram, Mauritium Flinezium, primae notae viros in Mexicana Provincia: quorum certe regimine ad novam animi perfectionem conscendit. Legebat quotidie librum, qui de christianis moribus, et rebus divinis ageret; non nullo spatio temporis ad sacellum domesticum recedebat, sacris meditationibus vacaturus; octavo quoque die in poenitentiae tribunali sordes illas abluebat, quae justos etiam commaculant; et suavissima pietate panem accipiens Eucharisticum, semet ad ulteriora in semita virtutis praelia roborabat. Nihil interrupto conatu sensus custodiebat, ne videlicet animus ad humanas cogitationes diverteret; oculos aut clausos, aut humi fere defixos; linguam silentio fraenatam, raro data loquendi facultate, eaque solummodo, quae vel ad litteras, vel ad caelestia spectarent; aures obseratas omnino sermonibus, qui

mi-

minus honesti essent. Nunquam ab ejus ore verbum excidit, quod posset offendere castam gravitatem; neque vero fuit ullus tot inter, ut est illa aetas, incautos juvenes, qui tale quidpiam, Antonio praesente, auderet proferre. Tantam profecto virtus, etiam in teneris, auctoritatem sibi comparat! Capite semper aperto incedebat; sabbato quoque jejunium sibi imperaverat; macerabat cilicio, ac flagello ita frequens, atque in se crudelis corpusculum, ut, secundo studiorum anno vacantem cum gravis corripisset infirmitas, horruerint oppido, qui tincta sanguine saeva illa instrumenta repererunt. Nec his contentus, quo nunquam ab rerum divinarum memoria recederet, magisque ac magis, ad currendum virtutis iter, semetipsum excitaret; jam ab ea tenera aetate constituit, quotannis intendere commentationibus ab Lojola propositis; pro quibus destinata domus erat in Spiritu Sancti Collegio. Assiduus iste conatus animum ornandi virtutibus, nihil illum ab studio evocabat, mentem etiam, qua poterat, excolendi. Nota erat omnibus diligentia, qua suis libris incumbebat, de rebus litterariis Magistrum rogabat, cum condiscipulis conferebat; ut dignus fieret aliquando, qui ad Jesuitas adscriberetur; ad quorum familiam ita se vocatum sentiebat, ut jam tunc voto se obstrinxerit, id ipsum totis viribus procurandi. Per id temporis in aestuantem incidit febrim, atque inde in manifestum vitae periculum: qua in aegritudine pietatis exempla dedit nihil iis inferiora, quae florente

va-

valetudine dederat. Mirae fuit modestiae, ac tolerantiae in perferendo, religiosa verba humiliter, et paratus omnino, si vocaretur ad Christum Judicem. Obstupuere alumni ad tam insignia perfectionis exempla; quae sane apud quemdam ex illis eo valuere, ut immutaverit prorsus anteactae vitae semitam. Erat ille turbulentus admodum juvenis, cui perantiquum erat, facetis cavillationibus, et sannis, aliorum exercere patientiam. Sed cum attentè contempleretur inventa apud innocentem aegrotum ea, quae diximus infecta sanguine, macerationis instrumenta, tali Deum efficacia loquentem sensit intrinsecus, ut, pro criminibus expiandis, continuo Sacerdotem accesserit illum ipsum, qui Antonium audiebat; quem nimirum Antonium imitari plane constituit. Utique ab illo die frequens erat in Sacerdote conveniendo, cui se totum aperiebat, credebaturque; pietatis operibus fervidus insistebat; nunquam ad ingenium, et cavillationes rediit; ac mirantibus omnibus, virtutum exemplar in illo Seminario brevi devenit.

Recuperata valetudine, atque exacto rhetoricae curriculo, tentavit Antonius Parentum voluntatem, ut se Jesuitam paterentur; cujus voti, quod meriti loco aperuit, reus erat. Extimuerunt illi, ne tale propositum pii quidem, sed incogirantis fervoris esset; qualia solent proposita in illa foveri aetate: rati proinde consultius esse, si rem tanti momenti diuturniori maturitate perpenderet; differre consilium per-

sua-

suaserunt, donec philosophiae studisset. Proinus ille semper ad obediendum, ad Divi Ignatii transivit alumnos, ut philosophicis cognitionibus daret operam sub angelico viro Joanne Villavicencio, digno tanta innocentia discipuli Magistro. Eodem tenore vitae, quo fuerat grammaticus, duravit philosophus, nisi quod sublimiores attigit gradus perfectionis. Domestici sacelli curam cum illi crederet seminarii Rector, immorari obtinuit in proximo cubiculo, angusto quidem, sed a caeteris remoto: quo nihil accidere commodius potuisset tum ejus amori erga Numen Eucharisticum, tum etiam ipsius christianae demissioni, qua ductus amabat maxime sine arbitris esse ad consueta pietatis, et macerationis exercitia. Semotus ibi ab inquieto alumnorum commercio, puerilibusque coetibus, in quibus, ut minimum, otiose teritur tempus, nobis a Deo concessum, ut aeternitati laboremus; diem integrum, et noctis partem in literario studio, fervidis precationibus, lectioneque de rebus divinis, ordine distribuebat. Ab eo dulcissimo latibulo nunquam exibat, nisi pro iis implendis, quae Seminarii constituta exigebant: per vias urbis raro videbatur: in cultu corporis, pauperis instar se gerebat; ut pecuniosorum Parentum filium nullus certe dignosceret. Id enim vero, non quod illi negassent, sed quod juvenis uti volebat data sibi facultate, ut, quibus frui vellet omnibus, abunde ministrarentur: quae sane facultas tum solummodo chara sibi erat, cum subveniendum esset alumni cujusdam indigentiae. Ita

Ita maximo inter condiscipulos honore habitus, magnaeque etiam a Magistro, et Superioribus aestimatus, philosophiae curriculum feliciter exegit; atque illico impetrato Parentum consensu, a Christophoro Escobario, Provinciae tunc Praeside, ad Jesuitas cooptatus est. Profectus Angelopoli, Mexicum ingreditur postridie Nonas Martias, anno saeculi currentis tertio, et quadragesimo; qui nimirum dies nigro subinde lapide scriptus fuit Sociis Mexicanis ob funestam mortem, satisque fama vulgatam, Nicolai Segurae, Professorum domus tunc Praepositi, Novae Hispaniae Oraculi, virique primi nominis ob egregiam pietatem, singularem doctrinam, ac diuturno merito comparatam auctoritatem. Hic eventus aliquantulum occupavit Escobarium, ne Antonii profectio expediret; qui Mexici expectavit plus mense, nihil ad pulcherrimae urbis, nunquam a se visae, curiositatem distractus. Idibus tandem Aprilis tirocinium inchoare missus est: ac facile intelligitur, quali fuerit voluptate perfusus, cum se locatum videret in illa virtutum officina, quam votis ardentibus longo tempore suspiraverat. Continuo non tam progredi, quam volare incepit in via perfectionis, tum auxilio Sapientis Moderatoris, apud quem omnes animi motus patefaciebat quotidie; tum piarum exercitiorum multitudine, quae vel remissam voluntatem excitare satis erant; tum etiam bonorum exemplorum copia. Et profecto nihil dubitandum, quin plurimum Deus illi faverit in silentio

solitudinis, qui tanta liberalitate cum ipso se gesserat in Seminariorum strepitu. Id liquido constat, in illa domo tot juvenum ad perfectionem contendentium, ferventiores inter excelsuisse Antonium. Nec ab hac vel minimum destitit fervoris laude, quo toto tempore vacavit et humanioribus litteris in eadem domo, et repetendae philosophiae in Divi Ildephonsi Angelopolitana, et Theologiae studendae in Mexicana sanctorum Petri, et Pauli. Complures iisdem fere verbis pronuntiant testes: fuisse illum ubicunque praescriptionum omnium observantissimum, in religiosa temporis distributione semper fidelem, in pietatis exercitiis fervidum, litterarum studio serio deditum, modestia clarum, silentio eximium, charitate praecipuum, in austero vitae genere nihil remittentem, secreti conclavis amantissimum, ex quo nunquam certe prodibat, nisi aut obedientia traheret, aut amor erga Numen Eucharisticum. Exeunte Septembri, anno saeculi vertentis quinquagesimo, ad Sacerdotium proventus fuit ab Emmanuele Rubio Salina, Mexicanorum Pontifice, cujus nomen ob insignia in universum gregem, et singularia in Corri Socios promerita, suavissimum cunctis est. Novus ergo Sacerdos, qui cum Magno Gregorio noverat, crescentibus donis, donorum etiam rationes augeri; longa precatione, atque inedia voluntaria comparaverat animum ad eam dignitatem suscipiendam. Proinde ab illo tempore accuratior admodum fuit in Dei voluntate investiganda, et superimpositis

novis officiis adimplendis. Illo statim anno dedit operam Angelopoli pueris in grammatica erudiendis: quorum certe non minus mentem litteris illustrare toto virium conatu aggressus est, quam voluntatem ad virtutes instituere. Frequens erat in cohortandis illis ad pietatis amorem, in vitii turpitudine amplificanda, in persuadenda Confessionis, et panis Eucharistici frequentia, in cultu Mariae Virginis propagando; et quod potissimum Magistri est, praebebat se discipulis Christianae perfectionis exemplar. Assidue ad ipsos invigilabat etiam in illa intercapedine, quae laboris cessatio Praeceptoribus dabatur, pueris interea per circulos partitis, ad ea repetenda, quae in schola audierant. Neque tunc cessabat Antonius: modo hunc circulum, modo alterum conveniebat, ad emendanda quidem, quae ipsos non satis bene didicisse nosceret; maxime tamen ad impediendum, ne ad inutilia distraherentur. Ab hoc munere Mexicum remeavit, Theologiae curriculum exacturus: atque hic ex more dedit initium Confessionum ministerio, semper promptas offerens aures cuicumque ad ipsum accedere volenti. Neque domi duntaxat, sed foris etiam, si ad morti proximos in auxilium mitteretur; animo ad id semper libenti, sive illum ab studiis solitudine, sive ab somni quiete excitaret Superioris imperium.

Sacerdos tanto pietatis fervore insignitus, natus videbatur ad tirocinii Ministerium; quo missus fuit, vix confecto Theologiae quadrien-

nio.

nio. Credidere Superiores, exactius virtutum exemplar tironibus, qui ad eas ibi informabantur, monstrari non posse. Neque perperam: primus enim erat silentio, primus modestia, primus humili gestu, non quidem adscito, sed plane ingenuo, primus ad matutinam horam meditationibus constitutam; cui sane flexis genibus in sacello domestico immotus intererat: neque fuit ullus tot inter juvenes firma vigentes valetudine, robustoque inflammatos desiderio perfectionem assequendi, qui Ministro diligentior esset in illa temporis religiosa distributione. Tres totos annos, et menses aliquot in hoc munere posuerat, cum grammaticam denuo docturus, contendere imperatur Durangum, urbem in nova Cantabria principem, ad nongenta a Mexico milliaria. Aequale tempus huic dedit Magisterio, Praefectus insuper Seminario puerorum. Atque horum quidem tum urbanae institutioni, tum profectui litterario indefessam dedit operam, sollicito adhibens conatu et liberalia pro studio incumbens dona, et efficaces pro torpentibus otio monitiones, et blanda verba, et litterariam aemulationem, quae magni ponderis esse solet ingenuis pueris incitamentum; et quandoque (raro tamen) se poenas duros interminabatur. Pro christianis moribus informandis, quod officii caput merito arbitrabatur, mane quotidie legi jubebat in schola librum de rebus divinis pertractantem; vespere de pietate in Reginam Virginum comparanda. Hortationes de istiusmodi rebus ingeminabat,

eo-

eoque ferventer, ut audientes pueri dolore de male actis palam percellerentur. Quo tempore prandebant, mos illi erat, aut de christianae Fidei rudimentis, aut de boni civis officiis verba facere. Quotidie Missam celebrabat, alterique cum discipulis in Sociorum templo intererat. Cum his in schola vespere, noctu cum alumnis in Seminario, salutatione Angelica quinquagies repetita, Mariam Virginem precabatur. Somno deditis alumnis, visitabat cubicula; ne non praeocuparet, quae in constitutum ordinem possent accidere: cum autem periculum ultra non esse crederet, quod illi excitarentur; in charam solitudinem recedebat, ubi acerbe in semet insaeviens, corpus flagellabat, crudelesque ictus fervidissimis Divini amoris affectibus conjungebat. Attamen utcumque caute se gereret, pervenere tandem ad alumnos flagelli strepitus, qui deinceps observare accedebant, curiosi primum, mox obstupefacti, denique ad Magistrum imitandum commoti. Ac fuere nonnulli, quos adeo ad virtutem allexit exemplum, ut de moribus reformandis ad Christi legem serio cogitaverint, subinde frequentiores ad sacram confessionem accesserint; conscientiae Moderatorem Antonium ipsum elegerint, carnemque suam cilicio, flagris, inedia maceraverint. Cum post prandium octavo quoque die rus petentes comitaretur alumnos, non ibi ab rebus divinis omnino cessabatur: nam primum alternis vocibus piaculares globos Mariae Virginis percurrerant; quo facto, vacare illos, prae-

sen-

sente semet, honestae relaxationi patiebatur. Quotannis ad ineuntes ferias litterarias pro sacris dierum octo commentationibus, res aeternas tum ad alumnos, tum ad externos, quicumque audire vellent, e suggestu dicebat; quibus exactis diebus, datisque opportunis consiliis, ne, feriarum tempore superveniente, comparatum fructum amitterent; ipse recedebat unus ad optatam praedii solitudinem, donec in hujusmodi exercitationibus quatuor totas hebdomadas insumpsisset. Si cujus ex alumnis grave fortasse aliquod, ac pessimi exempli crimen ad ejus notitiam perveniret, confestim a tali peste liberum volebat seminarium: consultius judicans, unum resecare membrum, quam ad alia serpere contagionem. His, et aliis optimae gubernationis adminiculis videre obtinuit Seminarium aequae litteris, ac virtutibus floridum, ut etiam majori alumnorum numero, quam fuerat hactenus: fama siquidem perlato per Novam Cantabriam boni odoris nomine, ultro Patresfamilias immittebant suos filios, qui sub tanto Moderatore in re Christiana, et civili, et litteraria instituerentur. Deinceps philosophiam tradere jubetur in ejusdem urbis Collegio Sociorum; ubi a domestica puerorum cura jam liber, quidquid ab scholae occupatione supererat, bono urbis publico dabat in verbi Dei, et Confessionum ministeriis. Audiebat accedentem quemcunque, nihil discernens inter nobilem, et abjectum, inter pannosum, et splendide vestitum, nec hominem homini anteferebat. Non inanem aucu-

D

pa-

pabatur gloriam, quod plures essent, qui ad se accederent; sed id toto animi ardore, ac diligentia curabat, ut quorum conscientiam regeret, maxime in pietate proficerent: pro quo adipiscendo, efficacibus utebatur hortamentis, ut commissorum criminum eos poeniteret; opportuna indicebat remedia, ne in posterum ad ingenium redirent; ac planum, qua poterat, virtutis iter proponebat. Diebus festis in carcerem ad vinctos, in nosocomium ad aegrotos, plerunque etiam in aliquod urbis Templum, de christianis elementis verba facturus, contendebat. Ad haec, quisquis de externis vellet in Sociorum Collegio Divinis ad dies octo meditationibus vacare; nunquam non promptus Antonius juvandis illis quotidiana de rebus hujusmodi oratione. Facile intelligitur, quantam in urbe conciliaverit sibi auctoritatem tam religiosas vitae sudoribus.

His autem cum philosophiae triennio absolutis, ad alios a Superioribus vocatus est, in Mexicanam Professorum domum jussus contendere Operarius. Ibi loci, quod diu, noctuque domi, atque extra domum innumerae Confessiones, assiduae ubique de sacris rebus orationes, ad carceres, ad nosocomia, et alia publica loca religiosi labores occuparent Socios; constantem materiem invenit Antonius pro ingenti desiderio, quod fovebat, in vinea Domini laborandi. Atque eo praesertim illuc advenientis Antonii priori anno, cum Mexici grassaretur lues febrium, ita increvit confessionum

nu-

numerus, ut Socii plus quadraginta in operoso ministerio ad diem totum, noctisque partem occupati, tam copiosae messi haud omnino sufficerent. Per eos autem dies, in quibus ad prodigium usque adlaborare conabatur novus operarius, patientiam hominis tentaturus Deus, proemioque digniora facturus nitentis conata, crucem imposuit humeris gravissimam, ut in audiendis confessionibus agere non posset ea facilitate, quam et tempora postulassent, et exaestuans ejus charitas adhibere voluisset. Etenim praeter alvi fluxum, quo jam diu laboraverat, et qui Mexicana temperie ingravescebat; certis conscientiae angoribus miserandum in modum sollicitari repente coepit, quae perturbata conscientia nullo Sapientis Moderatoris consilio tranquillari poterat; in easque ille angustias postremo deductus est, ut saepissime morte finire tam atroces luctus desideraverit. Urgebat hic Dei charitas; illic salus animorum: verebatur Deum offendere, si festinanter expediret confitentes crimina, plura omittens, quae investiganda credidisset; quod si plus justo in explorandis, et moleste torquendis conscientiis moraretur, oppido animadvertibat, opitulari se non posse tot aliis, in illa hora terribili auxilium implorantibus. Nihilo tamen secius, egregios fecit conatus, et fortasse ultra vires insudavit. Misericordia moti Superiores, ut Antonium a confessionum angustiis cum honore tollerent, ipsum Sodalitati praefecere, cui nomen erat Bonae Mortis, quam, hoc ineunte saeculo,

D 2

lo,

lo, ad Professorum Templum instituerat, ac large impensas praebuerat Petrus Alencastrius Portugallius, Dux Linarium Praetor Mexicanus. Id munus adimplevit, qua fidelitate caetera suae hactenus curae commissa. Tota intendebat diligentia, ne fundi Sodalitatis perirent, neu ruerent in deterius, aut proventuum partem vel minimam ipse non exigeret. In rationibus conscribendis erat efficacia incredibili; ut liberalis, et urbanus in agendo cum iis, qui Sodalitatem constituebant, quorum sane pars maxima erat genere, ac dignitate illustris: callebat apprime Antonius ex Ignatii, et Xaverii exemplis, quantum intersit haec agendi ratio ad Christo lucrandas hominum voluntates. Porro affabili sermone, morum facilitate, modestia, et vitae religione id assecutus est, ut nonnulli, qui recesserant, ad Sodalitatis exercitia redirent; ut ipsum conscientiae Rectorem plerique vellent, ut venerarentur, ut amarent. Nec modice adjuvit, ad hos colligendos fructus, concionantis Praefecti fervor. Erat eloquentia clarus, non ea sane, quae *in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed quae in ostensione spiritus, et virtutis est*. Non audiebatur, illo concionante, inanis verborum sonitus ad ostentationem Oratoris adhibitus; sed solida argumenta, quae pondere veritatis, rationum efficacia, et profunda interni hominis cognitione constarent. Verba erant, qualia Christiani Oratoris esse par est, limpida, et naturalia: cum intenderet, non hominibus videri, sed *re ipsa eloquens esse*, ma-

xi-

ximeque ab omnibus intelligi: probe sciens cum Augustino, praestare quidem barbaris uti verbis, dum clara sint; quam venustis, et turgidis, quae ab audientibus haud capiantur. Abstinebat penitus ab argutis quibusdam cogitatis, quae momento temporis intellectum quidem recreant, nec attingunt vel parum voluntatem. In Scriptis Divinis explicandis, nec minimum ab sensu aberrabat, quem, sacris Fidei Doctoribus praeceuntibus, probavit Ecclesia: satis persuasus, maximam Dei Verbo reverentiam deberi, ac semet Evangelio, cujus erat Minister, praestitutum obsequium, nec illo abuti ad assertiones quaslibet arbitrio suo confirmandas. Actio ejus erat gravis, et modesta: nimirum praedicantis Deum, non comoedi. Totis ingenii viribus elaborabat conciones; quas tamen non pronuntiabat e suggestu, quin illas prius calefecisset ad meditationis, et fervidae precationis flammam, et vim majorem dicturo sibi comparasset praevia corporis maceratione, quam adaugere moris illi erat, cum concionis dies appropinquaret. Ita dignus fuit, cujus verbis Deus tantam donaret efficaciam, ut, qui audirent, animi dolore afficerentur: cujus rei testis quidem ipsemet sum, qui praedicanti interfui, cum in Templo domus Professorum annua suis defunctis obirent parentalia Mexicani Milites: memini profecto cum voluptate, quantum me tunc moverint Antonii verba, quantumque ad sacram hominis eloquentiam obstupuerim. Plura etiam ferebantur portento similia de quibus-

D 3 bus-

busdam, criminum veterno involutis, qui salutaribus ejus permoti verbis, ad meliorem se frugem recepere: quin et Durangi nonnullos mundo nuntium dedisse, ac se se ad Christi vexilla in sacris familiis transtulisse. Probi, atque omnino justī viri opinio, quam de Antonio conceperant omnes, miram etiam concionibus ejus vim addebat; eaque propter illustris quidam et genere, et auctoritate vir palam agebat: Antonium dignum esse Oratorem, cui crederentur, quaecunque e suggestu diceret; cum vitae immaculatae exemplo doctrinam roboraret.

Atque hic in concionando fervor prostravit tandem afflictam ejus valetudinem: nam cum sexta hebdomadae majoris feria vehementi contentione verba ad populum fecisset in religiosa juxta, atque operosa celebratione trium horarum, quibus pro mundo Christus e cruce pependit; ita morbus, quem supra diximus, invaluit, ut desperata vitae salute, post paucos dies ad Ecclesiastica remedia ventum sit. Inde remisit paululum morbus; recrudit iterum: atque ita meliori spe, ac periculo saepius alternantibus, ex Medicorum consilio rus contendere imperatur; si forte purioris aeris respiratio valeret praeparationibus ex ipsorum praescripto concinnatis. Ad mensem ibi fuerat, cum Mexicanis Jesuitis exilium indicitur. Transducitur cum caeteris Veracruzem, ubi navigiorum erat expectanda oportunitas. Ut pro statu fluctuantis valetudinis, destinatus extemplo fuit in Sociorum nosocomium,

mium, quod regebat Superior pietate clarissimus Augustinus Marquezus. Quatuor integros menses, vitae postremos, tanto sub Moderatore transegit Antonius: quo toto tempore quid divini commercii fuerit viros inter tam perfecta animorum unitate conjunctos, penitus ignoramus. Id notum omnibus, nunquam, nisi verbis profundam venerationem exprimentibus, de Antonio locutum Augustinum. Per id temporis cum magis, ac magis morbus ingravesceret, enixe oravit infirmus, vocari ad se Ildephonsum Corrum, germanum ejus fratrem, sacrorum olim Ministrum ad Taraumarenses, in eadem tunc urbe, sed in alia domo diversantem. Illi venienti patefecit Antonius quemdam ejus animi recessum; quem quidem, asseruit postmodum Ildephonsus, non potuisse Antonium, nisi divinitus, odorari. Quid illud fuerit, prorsus est in arcanis: cum tamen biduo post Antonium Ildephonsus diem obierit, plane credidere nonnulli, fore, ut discrimen ingens huic immineret; in quod ne tandem impingeret, Antonium a Deo impetrasse, ut morienti sibi liceret, charissimum germanum ad aeternam patriam secum deferre. Assiduis ergo pietatis exercitiis, imperturbata patientia, ferventissimi Divini amoris affectibus, et flagrantibus votis copulandi se se quamprimum cum dilecto Numine, ad mortem proximam comparabat Antonius animum. Urgente periculo, suscepit pro viatico Jesum Eucharisticum, atque annos natus circiter quadraginta quatuor, efflavit tandem animam Idibus Novembris,

bris, quod supra memoravimus, anno hujus saeculi septimo, et sexagesimo; quo nimirum die solemnia Stanislai Kostkae celebrabantur, cujus ille innocentiam perfecte moribus expresserat. Ferdinandus Bustillus, Eques Calatravius, magna vir auctoritate inter urbis primores; nec mediocriter litteris excultus, Antonii cadaver intuens, humiliter genua flexit, ac pedes deosculatus est: sui videlicet muneris ratione occasionem habuit hominem cognoscendi, cujus proinde virtutem eo magnificet, ut nunquam de illo verba faceret, quin virum Sanctum appelleret. Sepultus est in Paroeciali Veraecrucis templo, ubi Christianae vitae per baptismum natus erat.

Quam sacram Fidem in eo suscepit lavacro, ad totum vitae tempus indefessa opera excoluit: quamquidem theologiam virtutem manifestam fecit in religioso cultu erga Deum, pietateque in Mariam Virginem, atque alios caelestes incolas. Ad aram sacrificaturus accedebat quotidie, nisi graviter valetudine vexaretur: atque eo erat in Ecclesiae ritibus exactus, tanta gravitate, vultusque modestia compositus, ut religiosus fervor, qui sacrificantem urgebat, facile ad intervenientes transiret. Haec eadem virtus frequenter illum a cubiculi solitudine ad Eucharisticum Numen trahebat; ad cujus conspectum effundebat cor suum dulcissimis juxta, et ferventissimis affectibus. Inter prima, quae vehementer discipulis commendabat, reverentia erat digna christiano ad sacras aedes: ardens
ni-

nimirum domus Dei colendae studium urgebat ejus viscera, ne debitum Divinae Majestati honorem impudenti hominum licentia violari pateretur. Nec in templo duntaxat, sed ubique adorabat, ac reverebatur Dominum, quem animo semper intuens, nulla intermissione cogitabat praesentem, atque ejus gloria plenum terrarum orbem: inde quidem illa vultus, et gestus, et operum omnium perpetua gravitas, quae non studio quaesita, sed ingenua videbatur. Hanc praesentis Dei cogitationem, quam pro virtutum perfectione acquirenda nimium quantum utilem experimento didicerat; et discipulis, et iis omnibus, quos pro confessionibus audiebat, potissimum commendabat. Sacerdotium precum quotidianum pensum, piaculium globorum cultum Mariae Virgini dicatum, et ea cantica, quae ab Ecclesiae Doctore Bonaventura composita, certamque in formam redacta, *Piissima* precatio dici solet; genibus innixis, pie, intente, ac religiose solvebat. Eadem et attenta mentis custodia, et reverenti corporis positione vacabat divinis rebus meditando, atque ex Societatis praescripto suae conscientiae bis quotidie investigandae. Mariam Virginum Reginam impenso amore colebat a puero; quem amorem cum omnibus, quibuscum agebat, communicare procurabat sollicitus. Josephum, et Lojolam Parentem singulari etiam pietate prosequabatur. Imperatus olim a Superioribus, Durangum immigrare; quo lactior id acciperet, non parum cogitatione adjutus est, in illo ex-